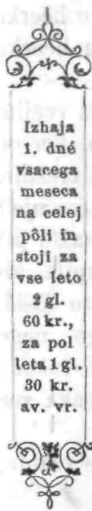
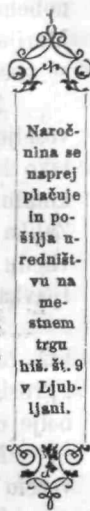

V R T E C.

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
nsprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu na
me-
stnem
trgu
hiš. št. 9
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. II.

V Ljubljani 1. novembra 1880.

Leto X.

Slovó.

Tíhe, ljúbljene dolíne!
Rad sem trgal cvétje vaše;
A na zémli vse premíne;
Kónc rádosti je naše!

Césta, ki se v góro víje,
Klíče v deželé me túje;
Tòplo solnce naj vam síje,
Vihra naj in gróm mirúje!

Póji vzpómlad vas rosíca,
Zláti vas ruména zárja,
Da razgáne se cvetíca,
Hčerka véčnega vladárja.

Tíhe, ljúbljene dolíne,
Z Bógom, z Bógom ostaníte!
V krílu dráge domovíne
Nepozábljene ležite.

A. S n.

Šopek črešenj.

Bilo je zadnjega dne meseca majnika. Ljudje so šli od šmarnic, katerih sklep so ravnokar v farnej cerkvi okončali. Med njimi ste bile tudi Terezina, vdova poštenega meščana, in njena hči Zalika. Ker je Zalika ves mesec pridno hodila k šmarnicam, kupili so jej danes mati med potoma šopek prvih črešenj, ki jih je bila Ipavka na prodaj prinesla. Pot ju pripelje skozi lipov drevored proti domu. Ker je bilo prijazno in zelo ugodno vreme, vsedete se na leseno klop, ki je stala v senci pod košato lipo. Tu jej mati pripovedujejo, da na prostoru, kjer je zdaj lipov drevored, v katerem ljudje od dela trudni počivajo, stala je pred leti prijazna cerkvice, v katero so ljudje v velicem številu dohajali in Boga molili v dušnih in telesnih potrebah. V tem, da so mati to

in óno svojej hčerki pripovedovali in še posebno povdarjali, kako se na svetu vse izpremeni, a na ónem svetu v nebesih ne bode nikoli nobene izpremembe, nobene žalosti, nobenih solzá, pripelje se memo imenitna gospá s svojo hčerko Marijco; obé je spremljal služabnik v lepej rudečej obleki. Mati in hčerka se vsedete na klop pod lipo ne daleč od vdove Terezine.

Zalika radovedno gleda imenitno gospó in zalo gospodično, a še z večjim veseljem svoj šopek črešenj. Užé jih hoče obirati ali škoda jih je, ker so tako lepo rudeče. Tuja gospodična vidèč, da ima Zalika užé prve črešnje, kmalu se ž njo spoprijazni ter jo vpraša, kje je kupila tako lepe črešnje? Zalika pové da so jih mati kupili od Ipvavke, ki je črešnje prodajala takój pri vходу lipovega drevoreda. Marijca pravi, da bi jih tudi ona rada kupila, ali Ipvavka je gotovo užé vse prodala, ker jo je videla, da je s prazno košaro odšla.

Zalika, ki je bila dobrega sreá dekletce, ne pomišlja se dolgo, nego brž razveže svoje črešnje v dva šopka ter podari jednega Marijci rekoč: „Prosim, gospodična, vzemite jih od mene to polovico, ker človeku vsaka reč bolje diši, ako jo delí v ljubezni z drugimi.“

Marijca pogleda svojo mater, in ker jej ta prikima, da jih naj le vzame, veselo seže po rudečih črešnjah in jih pozoblje.

Tuja gospá videč, da ste si dekletci tako prijazni, približa se k Zalikini materi in se prav prijazno ž njo razgovarja. Še le pozno na večer se ločite ter greste vsaka s svojo hčerko in po drugem potu na svoj dom. Zalikina mati niso znali, kdo je imenitna gospá, s katero so se danes prav po domače razgovarjali.

Druzega jutra, ko je Zalika ravno zajuterkovala, stopi óni sluga v rudečej obleki v hišo, podá jej zapečatenó škatljico in otide. Zalika bi ga bila rada vprašala od kod in kaj da je prinesel, ali prepozno je bilo, ker sluga je prehitro iz hiše odšel.

Zalika odprè škatljico, in kaj najde v njej?! Lepo pozlačéno molitevno knjižico in zraven listek z naslednjimi besedami: „Draga prijateljica! Ravnokar so prišli moj oče iz popotovanja domóv in so mi prinesli dvoje molitevnihi knjižice s seboj. S privoljenjem svojih dobrihi staršev pošljem tukaj tudi tebi jedno. Spomnila sem se tvojih besed, da človeku vsaka reč bolje diši, ako jo deli v ljubezni z družimi. Prosim te, sprejmi blagovoljno ta majhen dar v spomin moje hvaležnosti. Z Bogom!“

Zalika takój teče v drugo sobo k materi in jim pokaže zali dar in pisemce od svoje neznane prijateljice. Mati se zeló zavzamejo nad prelepim darilom in so zdaj še bolj radovedni, kdo bi bila imenitna gospá z nežno hčerko, katere poprej še nikoli videli niso. Zalika je prelepe knjižice zeló vesela, ter jo kot najdraži spominek spravi v materino omáro.

Ni še preteklo dober mesec dni od te dogodbe, da necega jutra stopi listonoša v izbo, ter podá Zaliki zapečaten zložek. Ker niti mati niti Zalika niste pričakovale ničesar iz pošte, podá Zalika materi zložek, da bi ga razpečatili. V zložku je bila velika sviléna ruta za Zaliko in zraven naslednje pisemce:

„Ljuba prijateljica!

Danes je moj god. Starši mi so za vezilo podarili dve sviléni ruti. Ker pa vsaka reč človeku bolje diši, ako jo deli v ljubezni z družimi, zatorej

pošljem tukaj tudi tebi jedno v dar, katero blagovoljno sprejmi od svoje prijateljice
Marijce.“

Mati in Zalika ogledujete lepo ruto in listek ter radovedno izprašujete listonošo, ali morda on vé, od kod bi bila lepa ruta. Ali on jima samo to vé povedati, da mu je zložek med potjo izročil neki sluga v rudečej obleki. Obé sicer takó uganete, da je to prelepo darilo zopet od óne gospodične, ki je Zaliki molitevno knjižico poslala, ali tega vendar ne veste, kje gospodična stanuje in čigava da je. Da bi jo vendar bodi si kakorkoli našle, narekujejo mati Zaliki naslednji listek:

„Draga gospodična!

Da-si Vam sem zeló hvaležna za prelepi darili, ki ste ju poslali mojej hčerki Zaliki, vendar mene in mojo hčerko v srcé bolí, da se nama nočete razodeti, kdo in kje da ste, da bi se Vam mogle osobno zahvaliti. Nadejaje se, da bo naju Vaše ljubeznjivo srcé uslišalo ter nama dovolilo, da se Vam osobno zahvalive, ostajeve

Vam

hvaležne

Terezina in Zalika T . . .“

Ta listek izročé mati listonoši, ter ga prosijo, naj bi ga oddal ónemu slugi v rudečej obleki, ako ga še kedaj sreča, ter ga naj prosí, da ga oddá nepoznanej gospodični Marijci.

Bilo je prvega jesenskega dné. Solnce ni več sijalo tako gorško, kakor po leti; listje po drevji je jelo rumenéti, in tudi cvetice so užé umirale po vrtnih gredicah. Lastovke, ki so po leti veselo memo okna švigale in okolo svojih gnezd prijetno žvrgolele, so se zdaj tužno evrčeč na cerkvenem stolpu zbirale in pripravljale na odhod v daljne, gorkeje kraje. Tudi Zalika in njena mati ste zamišljene sedele pri mizi in vézle z mnogobarvnimi volnatimi nitkami nov prt, katerega jima je neka gospá v delo izročila. Opómneti moram, da Zalikina mati po smrti svojega možá, niso rok križem držali, nego s šivanjem in vezanjem so sebi in hčerki pošteno kruha služili.

Mati so ravno govorili, da se bliža začetek šolskemu letu, in da bi hčerko, ki je domačo šolo izvršila, dali radi v kako višjo učilnico, ako bi imeli s čim plačevati učnino, ko stopi sluga v rudečej obleki v hišo in jim izroči zapečaten listek. Danes je nekoliko postal in v daljnem razgovoru povedal, da je njegova gospá bogata kneginja iz glavnega mesta, ki se je s svojim soprugom in jedino hčerko preselila zunaj mesta v svojo graščino.

V listu je stalo zapisano:

„Častita gospá!

Ne zamerite, da se Vam do zdaj še nisem razodela; v to sem imela poseben uzrok. Od kar sem Vašo ljubeznjivo hčerko prvič videla, prikupila se mi je s svojo lepo obnašo takó, da je ne morem pozabiti. A še bolj se je prikupila mojej hčerki Marijci. Vedno govori le o njej. Rada bi jo imela vedno pri sebi in vse veselje bi rada ž njo delila. Darila Vašej Zaliki jej je z mojim privoljenjem poslala, ter ne želim nobene zahvale zato. Mnogo bolj moram biti jaz hvaležna Vašej hčerki, ker je mojo Marijco naučila lepo

čednost, kako je treba bližnjega v dejanji ljubiti. Pristaviti moram, da je bila moja Marijca dosihdob zeló skôpa in trdoserčna. Od onega časa pa, ko jej je Vaša Zalika dala polovico svojih črešenj, postala je vsa drugačna; sama ljubezen jo je, in vedno me nadleguje, da bi jej dopustila, da se z Vašo Zaliko bolje seznaní. Prosim Vas toraj, blagovolite me danes popóladne obiskati, to se zna, da tudi svojo ljubo Zaliko s seboj pripeljíte.

Vas pozdravlja

Ljudmila, kneginja.“

Z velikim veseljem ste mati in Zalika sprejele to povabilo, ker jima je bila priložnost dana, da se visokej dobrotnici osobno zahvalite za prejeti darili.

Ko pridete popóladne v graščino, pričakovala ju je kneginja s svojo hčerko užé na pragu ter ju je prijazno sprejela. Po prigovoru: „Slična sreá se kmalu združijo,“ ste obé materi in hčerki, da-si zeló različne po stanú, vendar kmalu sklenile čvrsto prijateljstvo.

Zalikina mati so morali plemenito gospó večkrat obiskati, in ona jim je bila velika dobrotnica. Kneginja je še tisto jesen dala svojo hčerko v nek samostan v šolo in s privoljenjem matere je morala na prošnjo gospodične Marijce tudi Zalika ž njo v šolo; vse troške za živež in učnino je kneginja plačevala tudi za ubogo Zaliko. Čez dve leti, izvršivši samostansko šolo, prišle ste zopet zdrave in rudečolične, ter nepokvarjene na duši in telesu v največje veselje svojih roditeljev domóv. Ker Zalikina mati niso imeli premoženja, vzela je kneginja Zaliko k sebi v službo, kjer se jej je v družbi gospodične Marijce prav dobro godilo in je tudi toliko zaslužila, da je svojo onemoglo mater na stare dni zdatno podpirati mogla.

P. G—s.

Zvit kmet.

(Národna pripovedka.)

Nek kmet je peljal kravico na semènj. Na potu ga srečajo trije dijaki in hotèč se ž njim pošaliti, vprašajo ga, „po čem prodaje to kozó?“

„Mar ne vidite,“ reče kmetič, „da je to krava a ne koza?“

„Ne bodite vendar neumni! — Ali ne vidite, da je to koza pa ne krava,“ jeli so se dijaki norčevati z ubozim kmetom. Kmet se malo zamisli — in potlej, nasmehnivši se, reče dijakom: „Res je, da sem norec! Jaz sem do zdaj vedno imel svojo kozo za kravo, — hvala vam, ljubi moji, da ste me podučili, da se ne osramotim pred ljudmi, ki bi me drugače za norca razglasili! Nu, ali znate, kaj vam povem? Ker sem se užé podal na semènj, da trgujem, — nočem prodati vam svoje kozé; morda jo na semnji draže prodam iz roke, nego li bi jo vam prodal. In če jo dobro prodam, — potlej ste v krèmi „pri lisici“ danes opóladne moji gosti, ako vas je volja.“ — „Zakaj li ne,“ odgovoré dijaki smijoč se, „samo to nam povejte, kje se poprej najdemo, da poizvemo, ako ste svojo kozó dobro prodali!“ — „O to je najmanjša briga,“ odgovorí kmetič, „ob dvanajstjej uri, ko zazvoní póludne, najdemo se na ónem mostu, užé veste kje!“ — „Dobro, znamo!“ odgovoré dijaki ter gredó dalje na somènj, a kmetič kobacá za njimi s svojo kravico.

Užé pred jedenajsto uro je prodal kmetič svojo kravico, da-si ne posebno dobro. Takój grè v krèmo „k lisici.“ Tu se s krèmarjem pogodí za kosilo za štiri osebe, ter mu užé naprej plača vse s to pogodbo, da kadar ga bode vprašal: „Kaj stoji kosilo?“ naj odgovorí, da je užé vse plačano, ali vendar naj ne pride še k njegovej mizi, nego še le potem, ko ga bode drugič vprašal: „kaj stoji kosilo?“ naj pride k njegovej mizi, ter naj to isto reče kakor poprej, namreč: da je užé vse plačano! Takó se zgovorivši s krèmarjem, otide kmetič na most, da pričaka dijake.

Prišedši k mostu, vidi, da ga dijaki užé pričakujejo. „Nu, ali ste dobro prodali svojo kozó?“ vprašajo ga dijaki v jednom glasu. „Sem,“ odgovori kmetič, „in zdaj, kakor sem rekel, idimo v krèmo „k lisici.“ In res, vsi štirje otidó v omenjeno krèmo. Potoma so dijaki drug drugzega drézali in se smijali, vprašajoč kmeta, za koliko je prodal svojo borno kozó? Kmet jim odgovorí: „Dobro! Takó dobro, da bi je bolje ne mogel prodati!“ V tem pridejo v krèmo. Kmet takój zapové krèmarju, da naj prinese jedí in pijače za štiri ljudi, kar je krèmar, to se vé, rad storil. Ko so se vsi štirje dobro napili in najedli, prime kmet z desno roko svoj klobuk od spredaj, dene ga na glavo in — takó ga držèc na glavi — zaobrne ga nazaj in pri tem takój vpraša krèmarja: „Krèmar, kaj stoji kosilo?“ Krèmar užé poprej podučén in plačan, odgovorí od druge mize, kjer je imel opravilo: „Vse je plačano!“ Dijaki so se temu zeló čudili ter debelo gledali drug drugzega. Kmet pokliče zopet krèmarja in ta pride k njegovej mizi. Zdaj naredí kmet to isto s svojim klobukom, kakor poprej, ter pri tem zopet vpraša krèmarja: „Kaj stoji kosilo?“ in krèmar odgovorí ravno takó: „Gospodje, vse je plačano!“ Nato vstane kmet, za njim tudi dijaki ter gredó čudè se iz krème.

„Čujte, kako je to, da krèmar pravi, da je vse plačano, a vi mu niste dali niti krajcarja za jed in pijačo?“ vprašajo dijaki preprostega kmeta, „in čim ste na glavi klobuk obračali, ko ste krèmarja vprašali, kaj stoji kosilo?“ . . .

„Ej, ljubi moji,“ reče kmet, „to vse naredi moj klobuk. „Kadar koli ga jaz zaobrnem onako na glavi, kakor ste to videli v krèmi „pri lisici“ ter vprašam: „kaj stoji?“ potem — naj bi bil bodi si komur koli kaj dolžan, vsak bo rekel, kakor oni krèmar: „Vse je plačano!“

„Čujte, prijatelj, posodíte nam vaš klobuk za nekoliko časa,“ prosili so dijaki preprostega kmeta, da bi ga prevarili za njegov klobuk.

„Ne dam jaz nikomur svojega klobuka,“ odgovori resnobno zviti kmet. „Nù, pa nam ga prodajte,“ nagovarjali so ga dijaki. „Ne prodajem ga,“ odvrne jim kmet. „Pa nam ga vsaj za denar posodíte,“ prosili ga so dijaki, mislèc si, ali nam ga dá takó ali takó, za nas je to vse jedno, njegov takó več nikoli ne bo!

„A-a“ . . . zatezal je kmet, ki je bil zvita buča: „Nu, koliko mi pa date zanj, da vam ga izposodim?“

„Petdeset goldinarjev do drugzega leta,“ odgovoré dijaki, — samo da bi poprej dobili klobuk od njega.

„A! To je premalo. Takó se ne bomo pogodíli!“ odvrne jim kmet, kakor da bi ne bil zadovoljen.

„Nu, koliko pa hočete imeti zanj?“ vprašajo ga dijaki nestrpljivo.

„Dvesto goldinarjev!“ reče kmetič. Naposled se vendar pogodé za sto goldinarjev in dijaki zloživši denarje, dadó jih kmetu, in ta jim dá svoj klobuk. To storivši, razidó se: kmet na svoj dom, a dijaki dalje svojim pótem.

Še tistega dné zvečera pridejo dijaki v neko mesto. Ker so bili lačni, navrnejo se takój v gostilnico „k belemu konjiču“, da bi se tu okrepili z jedjo in pijačo. Ko se dobro najedó in napijó, vzame jeden izmed njih kmetov klobuk, dene ga na glavo, zaobrne ga od spredaj nazaj in pri tem vpraša gostilničarja: „Kaj smo dolžni?“ a ta jim odgovori: „Takój, gospodje, takój!“ Dijaki se začudijo ter pogledajo drug drugzega. Zdaj vzame klobuk drugi dijak, ter reče: „Ti ga nisi prav zaobrnil, in tudi nisi prav izgovoril besed,“ in položivši ga na glavo, zavrtí ga in reče: „Gostilničar! kaj stoji večerja?“ a ta jim, še vedno stoječ pri drugih gostih, odgovori: „Takój pridem gospodje, takój; prosim potrpite malo!“ „Tudi ti ne znaš,“ zagodrnja tretji, „daj sém klobuk, da jaz poskusim — in videla bosta, kako se bo stvar lepo izšlá!“ Tretji dijak dene klobuk na glavo, zavrti ga, in ko gostilničar pride do njihove mize, vpraša ga: „Kaj stoji kosilo?“ a ta nasmehnivši se, reče: „Kosilo ne stoji nič, ali večerja stoji sedem goldinarjev!“ Dijakom zdaj ne preostaje drugzega, nego da morajo plačati in — oditi. Ko stopijo iz gostilnice — reče tretji: „Glejta, vsi skupaj nismo dobro zadeli; ali jaz sem vendar najbolje zadel, kajti ako bi bil le namesto besede „kosilo“ izrekel besedo „večerja“ — nikoli boljšega! Gostilničar bi bil gotovo rekel: „večerja ne stoji nič“ kakor je rekel: „kosilo ne stoji nič!“ Jutri tedaj pri kosilu bom jaz to stvar s klobukom izvršil kakor najsposóbnejši med vama. Ali tudi drugzega dné se jim je godilo takisto, kakor ta dan poprej. Zdaj še le so spoznali dijaki, da jih je kmetič grdo prekanil. Sklenili so tedaj, da ga bodo poiskali in zahtevali svoje denarje od njega.

Ko so se užé približali kmetovemu domu, zapazi jih ta in spozná, ter se takój vleže na pregrneno mizo in pové ženi, kaj in kako je v tej stvári, ter jo prosi, da naj od vsake strani mize prižgé sveče in naj žaluje, kakor da bi umrl.

Vse je bilo dobro. Zdaj planejo dijaki v sobo; a kmetova žena jôka, vpíje in maha z rokama žalujoč po svojem možu. Dijaki vidéč, da so zakasnili, ter je zdaj vsemu konec, — obrnejo se, da bi odšli. Zdajci ugleda jeden izmed njih v kotu za vrati palico, ter se nekaj izmisli, — vzame jo, zamahne ž njo in pravi: „Prej nego otidem, pošteno ga hočem jedenkrat ošiniti s to palico za onih sto goldinarjev, bodi si tudi da je mrtev, in potlej naj jih ima v imenu božjem!“ Kakor je rekel tako je tudi storil, in udaril je s palico po ubozem kmetu kolikor je najbolje mogel.

Zdajci začné kmet polagoma vzdihovati ter se takój nato vzdigovati in govoriti: „Ah, — hvala ti! — hvala ti! da si me od mrtvih zbudil!“ Dijaki se zeló prestrašijo, ter začnú vprašati, kako je to, da je vstal od mrtvih?“ „Ej,“ reče kmet, „tako moč ima ta palica: kdor ž njo udari po mrliču — takój se izbudí k življenju.“ — Dijaki se temu zeló čudijo ter nadlegujejo kmeta toliko časa, da jim prodá palico za drag denar. Kupivši palico otidó dijaki.

Kmalu potem se je raznesla novica, da je umrla kraljeva hči. Dijaki se tega zeló razveselé, gredó h kralju in mu rekó, da mu hčerko obudé k življenju. Kralj jim obljubi v to silno veliko denarja. Takój odpeljejo dijake

v kraljevo palačo, kjer je na mrtvaškem odru ležala kraljeva hči. Ko so dijaki bili sami z mrtvo kraljičino, vzame jeden izmed njih palico, ter začne udrihati po mrtvem truplu. Ali mrtva kraljeva hči se niti ne gane. Zdaj prime za palico drugi dijak, kateri to stvar bolje razumeje — ter udriha po mrliču, ali tudi ta brez vsega vspeha. Naposled poprime tretji dijak palico, da bi ž njo obudil kraljevo hčer k življenju, ali tudi temu ne grè delo srečno izpod rok, — kraljeva hči je le ostala mrtva! Zdaj pristopi kralj v sobo, in ta ima kaj gledati: Mrtva hči je ležala vsa prebita in ranjena na mrtvaškem odru. To razjezi kralja takó, da zapové predrzne dijake zapreti in z ostrim postom kaznovati, ker so se predrznili svet s tacimi šalami varati. Zdaj še le izprevidijo dijaki, da niso oni kmeta za nos vodili, nego da je le kmet njih prav pošteno nasolil v povračilo za njihovo neumno šalo, ko so mu rekli, da njegova krava ni krava, nego koza. Ko so dijaki prišli iz zapôra, ni jim več niti na misel prišlo, da bi šli poiskat kmeta, kajti mislili so si, da bi jih zviti kmet še jedenkrat lahko navihal.

(Iz hrvaščine preložil I. T.)

Rimski boj na Lipávskem.

V 391. léto po rojstvu Kristovem je Teodosij Véliki bil za cesarja vzhodne ali carigrádske države, a Valentinijan II. je cesaril zapadnej ali rimskej stráni. Tuj človek, Rabogost po imeni, bil je tedàj vojvoda galskim četam v zapadnej vojski. Ta je sam hotel biti za cesarja, in zató je Valentinijana skriváj umoril v 15. dan maja 392. léta. Ali védel je, da Rimljanom tujec ne bi ugajal na prestolu, ter je na videz oddál svojo oblast Evgeniju, móžu učenemu rimskega rodú, bivšemu poprèj za pisarja pri njem. Evgenij pošlje k Teodosiju v Carigrad porócat, da se je Valentinijan prestavil, in prosit, da bi on posajen bil na prestolu rimskem. Dal je Teodosij slòm velíke darí, a tega nij hotel reči, kdo bodi Rimljanom za cesarja. Dvé léti je žena Teodosijeva, ki je bila Valentinijanova sestra, zamán plakala in prosila moža svojega, da bi maščevál šurjákove *) smrti.

Stóprav 394. léta, kadar se mu je bil svét mož puščávník zarékel, da pobedí (premore) sovražnika svojega, kréne sílno vojsko na západ. Prešél je úže bil panonsko zemljo in stal na slovenskem svétu vrhu gore Hróšice, predno je ugledal Evgenijev utrjen ostrog pod soboj v ravníni Lipávскеj na réki Húbelj **) po imeni. Udarita se naglo obé vojski. A Rabogost je stal krepko, dokler nij padla na zemljo noč in storila konec boju. Teodosijevih je ležalo mnogo več na bojišči, nego li Evgenijevih; a Rabogost je ukazal, zasésti po noči vse klance in sotéske po gorah, s pogibeljo pretèč vzhodne vojski. Kadar se drugi dan prièné bojevanje zopet, udari ljuta kraška búrja, kakor Teodosiju pomagat. S hríbov je vreščála v Evgenijeve bojníke, da so bili od groze vsi preplašeni, ker njih večina tega do zdaj še nijso ni videli ni slišali. Vihár jim je potné oči zasípal s prahom in peskom ter letéča kopja in vzprózene stréle (pušíce) pod nebom obračal,

*) Moj šurják je moje žene brat.

**) Húbelj, blja, m. Rimljani so ga imenovali: fluvius Frigidus (mrzla voda)

da so se nazaj zasajale svojim gospodarjem v lica in prsi. Tudi je mej bojem prebégnilo nekoliko Evgenijevih boljárov, pregovorjenih z velikim obé-
tanjem. Zmés in gnéca je bila tolika, da je Teodosij z lahka in do konca
razbil Evgenija, ter na Lipávskem bojšči pri Húblji zopet v svojo roko
prijél oblast vsega rimskega cesarstva. Evgenija so vojaci prebodli klečéčega
pred cesarjevima nogama in prosečega milosti. A Rabogost je nekoliko duij
taval po grmovji, predno si je tam porínil sam svoj meč v prsi. — 6.

Miško in vrabci.

Miško je bil malopriden deček, ki je vedno lovil vrabce. Necega dne
jih vjame toliko, da ni znal, kam bi jih djal. Ne premišluje se dolgo; dene
vrabce v klobuk, ter ga hitro pokrije na glavo. Ko se je domóv vračal, sreča
ga neki popotnik ter ga prijazno pozdravi. Ali naš Miško grè dalje, kakor
da bi popotnika ne bil slišal. Popotnik to vidèč, misli si: „To so pač čudni
ljudjé; ako jih pozdraviš, gluhi so in ti ne odzdravijo.“

Za nekaj časa sreča malopridnega dečka ondotni gospod župan s svojim
občinskim pisarjem. Tudi tega Miško ni pozdravil. Župan se razjezi ter
zapové svojemu pisarju, da naj stopi za Miškom in ga naj opómni uljudnosti.
Pisar to storí, ali Miško ne zine niti besedice. Pisar tebi meni nič stopi k
Mišku, potegne mu klobuk z glave, in — vrabci so veselo zleteli. Pisar, župan
in drugi ljudjé, ki so to videli, smijali so se iz vsega grla malopridnemu
dečku in dali mu so imé: vrabčev Miško. Od tega časa pravijo ljudjé
vsacemu človeku, ki starejše od sebe ne pozdravlja, da imá vrabca pod
klobukom.

Preprostega otroka molítev.

Jézusek! tam gôri
V svojem zlatem dvôri
Svéti križ držiš,
Z ángelji sediš.
Prve hlače nosim,
In klečé te prosim
Zdravja svojeji mámi,
Ki me zjutraj drámi,
Čése in umíva,
Méni srajčko síva,
Sládkih jábolk réže,
Rada s kruhom stréže,
Mléka píti dáje,
Da mi ga ostáje.
Izpremljúj in vódi,

Koder kóli hôdi,
Túdi mi očéta,
Ki je gnál teléta
Pást na télco stájo,
V trávník za ográjo.
Črevlje me obúje,
Ki jih on kupúje,
In s sobój me vzáme,
Kder so v gózdi jame,
Zajci in lisíce,
Kósi, jerebíce,
Vólki in medvédje,
Črédnikom sosédje.
Kadar médved Jáka
Kósmat prikoráka,

Oča ga namáha,
Da zbeží od straha.
Če se volk prikaže,
S kólom ga namaže,
Da nabit zadósti
Spet izgíne v hôsti.
Stvóri mi še tó:
Hráni prelepó
Brátce in sestrice,
Stríjce, jetrvíce,¹⁾
Ujce²⁾ in stríjniče;³⁾
Téte in sestriče.⁴⁾
A najprvo méni
V žgánce žmítkov⁵⁾ déni!

P—r.

¹⁾ Jétrva, jetrvíce: žene dvéh ali tréh bratov se mej soboj imennjejo jétrve.

²⁾ Ujec, materin brat.

³⁾ Stríjnič, stríjnična: stríjniu ali stríjčev sin ali hči.

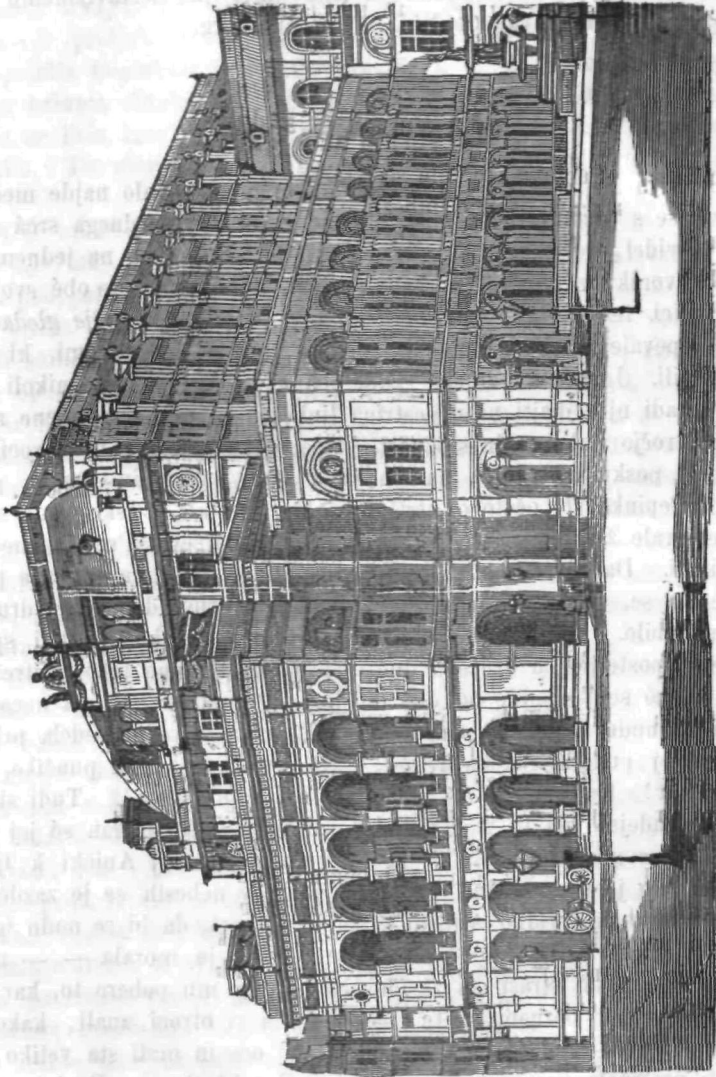
⁴⁾ Sestrič, séstrin sín.

⁵⁾ Žmítki so, kakor nekáka sírutka.

Dunajske slike.

II. Dvorno operno gledališče.

Užé v lanjskem „Vrtci“ smo omenili najlepše in najznamenitejše stavbe starega veka, osobito gledališča pri starih Grkih in Rimljanih. Denašnja slika pa vam kaže velikansko operno gledališče na Dunaji, ki je bilo 1869. l.

dodelano in javnim predstavam izročeno. Ako pridete čez tako imenovani „Elizabetin most“, ki je pozidan preko reke Dunajčice, potem ste na širokej cesti, ki se imenuje „Ringstrasse.“ Tu se vzdiguje palača pri palači, med katerimi nas najbolj zanimiva v vrsti visocih poslopij na levo prosto stoječe velikansko dvorno operno gledališče. Zidanje tega velikanskega poslopja se je pričelo 1861. l. in je bilo dodelano, kakor smo užé zgoraj omenili 1869. l.

Poslopje je ozaljšano s prekrasnim stebri in podobami. Gledališčni prostor ima 4 galerije in je odmerjen za 3000 ljudi. Slog te orjaške zgrade se ne dá lahko imenovati; neka zmes romanska in bizantinska je. Vsa osnova s svojimi prostornimi hodišči pri tleh, na katere se naslanjajo nadstropja, kaže, da se stavbeni umetelniki naših dni vračajo zopet nekako nazaj v starodavne čase; da pa zidarska izpeljava vstreza tirjatvam novejše dôbe, to se umeje samo o sebi. Načrt k temu velikanskemu in jako umeteljno sestavljenemu poslopju sta naredila stavbenika van de Nüll in Siccardsburg.

Na vernih duš dan.

Anička in Pepinka ste bile sestri, kakoršnih se malo najde med otroci. Ljubile ste se s pravo otročjo ljubeznijo; jedne misli in jednega srcá ste bile. Kdor ju je videl, rekel je, da ste dve cvetici, vzraščeni na jednom stebelu. Kadar je v zvoniku zazvonilo „zdravo Marijo“, povzdignile ste obé svoji nežni, nedolžni ročici, ter ste tako lepo molile, da ju je bilo le veselje gledati. Tudi ste rade prepevale kratke pesence in gledale knjižice s podobami, ki so jima jih oče kupili. Igrače ste imele vedno jednake, ter se niste nikoli kregale ali sprle zaradi njih, kajti njiju sestrina ljubezen ni poznala nobene nevošljivosti. To otročjo ljubezen in složnost, ki se redko nahajate pri otrocih, hotel je njiju oče poskušati. V ta namén jima kupi veliko in krasno punčiko. Anička in Pepinka ste očetovo skušnjo dobro prestale. Oskrbovale ste punčiko in se igrale ž njo v največje veselje njiju staršev. Prepira med njima ni bilo nikoli. Da bi se vendar časi jedna ali druga sama igrala s punčiko, dogovorile sta se, da jo bo jeden dan imela ta, drugi dan zopet druga. In tako je tudi bilo. Jeden dan je punčika jedla z Aničko in tudi spala pri njej v njenej posteljici, a družega dné je bila zopet ravno tako postrežena od Pepinke. Takó se je godilo od dné do dné. Prigodilo se je pa necega dné, da je Anička hudo zbolela. Njena sestra Pepinka je vedno sedela pri njenej posteljici in jej punčiko dajala rekoč: „Ná, Anička, vzemi punčiko, jaz jo tebi prepustim! Kadar ozdraviš, punčika bodi samo tvoja!“ Tudi starši so si mnogo prizadejali, da bi Anička zopet ozdravela. Noč in dan so jej stregli, in tudi po zdravniku so poslali, da bi pomagal bolnej Anički k ljubemu zdravju. A bilo je vse zamán. Ljubemu Bogu v nebesih se je zazdélo, da je poklical dobro in pridno Aničko k sebi v nebesa, da bi se ondu igrala z njegovimi angelčki v rajskem veselji. In Anička je morala — — umreti! Smrt, to je pač nekaj strašnega za človeka, kadar mu pobere to, kar mu je najljubšega na tem bornem svetu! — O da bi vi otroci znali, kako se je Pepinka jokala po svojej ljubej sestrici. Tudi oče in mati sta veliko žalosti in britkosti pretrpela po izgubi svoje ljubeznjive hčerke. — Pepinka je večkrat očitala punčiki, kako trdosrčna je, ker ne žaluje po umrlej Anički.

Prišel je dan vernih duš, — dan, ko se vsak spominja svojih preljubih rajceih ter njihove grobove z vencí in jesenskimi cveticami nakituje, kar je gotovo znamenje ljubezni in spoštovanja do njih. Ta dan je šla tudi Pepinka s svojo punčiko na pokopališče, kjer je v hladnej gomili počivala nje preljuba sestra Anička. Šla je, da porosí nje gomilo s solzami ljubezni ter jej po-

kaže, kako še vedno bije nje srcé v sladkih čutilih do nje, s katero je delila veselje in žalost v svojih otročjih letih. Ko se je na grobu preljube sestrice britko izjokala, vzela je punčiko v naročje in jej dejala: „Preljuba moja punčika, ti si drag spominek moje rajnke Aničke, ti me si tako tesno vezala na njeno srcé, ko je še živela. Ona te je imela takó rada, kakor te imam jaz, ter te gotovo pogreša posebno zdaj, ko moram jaz domóv k svojim staršem. Ostani toraj ti pri njej, da jej poveš, kako se mi srcé solzí, da nimam več svoje preljube sestre Aničke. Punčika, to se vé, ni se branila in rada je izpolnila Pepinkino željo. Pepinka jo je posadila na Aničkin grob takó, da je s hrbtom slonéla na lesen križec a z glavo je bila pripognena k zemlji, da bi se lože mogla pogovarjati z Aničko, ki je ležala pod hladno prsteno gomilo. To storivši, ločila se je s težkim srcem od svoje preljube sestrice.

Pepinka je mislila, da je sama na pokopališči in da je nihče ne vidi. Ali temu ni bilo takó. Ne daleč od Aničkinega groba, takój pri vratih, ko se pride na pokopališče, klečalo je na grobu svojih rajncih staršev ubožno dekletce, — sirota brez očeta in matere. Vi otroci pač še ne veste kako britko je biti samemu na svetu — samemu brez očeta in matere, ter nikogar ne imeti, ki bi skrbel za vas, kadar ste lačni, in bi vas oblekel, kadar vas zebe, nikogar ne imeti, ki bi vam postiljal mehko posteljico in bi vam poljuboval nežna lica, predno se vležete k sladkemu počitku. To vedó samo óni ubogi otročiči, ki v raztrganej obleki, s solzami v očéh, drhtajoč od mraza klečé na vrnih duš dan na grobu preljube matere in drazega očeta! Takó je tudi ubogo dekletce — sirota brez očeta in matere — klečalo na grobu svojih rajncih in molilo za preljube starše. — Vreme je bilo megleno in neprijetno, a na večer je bríl mrzel veter, začelo je snežiti in deževati ob enem. Kmalu se je vlegla črna temá po vsem pokopališči.

V hiši Pepinkinih staršev je bila ravno večerja na mizi, da stopi ubogo blede dekletce v hišo s punčiko v naročji. Bila je óna sirota, ki smo jo ravno poprej videli na pokopališči moliti za svoje rajnke starše. Ko Pepinka ugleda to ubogo dekletce, bilo jej je, kakor bi videla svojo rajnko sestro Aničko s punčiko v naročji. Takój jej teče naproti, ali — videla je, da se vará. To ni bila Anička, nego ubožno dekletce, ki jo takó-le nagovori: „Utoláži se Pepinka, jaz ti prinesem punčiko nazaj, katero si na pokopališči popustila. Zeló grdo vreme je zunaj in škoda bi bilo lepe obleke, ki jo ima tvoja punčika. Sestra Anička se ti lepo zahvaljuje za tvojo ljubezen, katero si jej pokazala s tem, da si jej položila tako lepo darilo na njen grob. Ali óna pač ne potrebuje več tvoje punčike, ker ona je zdaj v veselej družbi božjih angelčkov v nebesih. Vedno gleda doli na tebe, govoreč ti, da ubogaj svoje dobre starše ter jim delaj veselje, ker si zdaj ti njih jedina hčerka, njih jedino veselje in tolažba.“ — Ko je Pepinka ubozemu dekletcu malo bolj pogledala v lice, zapazila je v njenih očéh óno isto prijaznost in ljubeznjivost, kakoršno je imela njena rajnka sestra Anička. Bila jej je po vnanjem licu zeló podobna. Zato pa je Pepinka veselo vzkliknila, ko si je siroto Marjetico — takó je bilo zapuščenemu dekletcu imé — natančneje ogledala: „Preljuba moja prijateljica! da-si te še ne poznam, vendar si mi ljuba in draga, ker vem, da te je moja sestrica Anička meni v tolažbo po-

slala. Ljuba in draga si mi pa tudi še posebno zató, ker si mojej rajnej sestri takó zeló podobna. Bodi od sih dob moja tovarišica in punčiko hočeve obé imeti, skupaj jo hočeve oskrbovati in se skupaj ž njo igrati.“

Vse to so Pepinkini starši videli in slišali, ter so bili zeló ganeni. Sklenili so ubogo siroto pri sebi obdržati in jo mesto umrle Aničke za svojega otroka vzeti. To se je tudi zgodilo. Pepinka in Marjetica ste pozneje skupaj v šolo hodile ter se ondu prav pridno učile. To je delalo Pepinkinim staršem mnogo veselja in večkrat so dejali: „Naša Anička je gotovo vesela v nebesih, da je njena punčika, ta njeni mali spominek na zemlji, osrečil ubogo Marjetico, ki nam je ravno tako ljuba, kakor da bi bila naša prava hčerka!“

Josip Vidic.

Iz ruske zgodovíne.

Od 1087. do 1093. léta.

(Po Nestoru.)

V 1087. in 1088. léto je cérkev svetega Mihaela v samostanu Vsevládovem posvétel metropolit Ivan, a igúmenstvo tega samostana je tedàj držal Lazar. V tem létu je Svetopolk iz Novega Grada šel v Turov na knézenje. To léto je tudi umrl Nikon, pécerskega samostana igúmen, a Bolgári so vzeli Múrom.

V 1089. léto je šla Janjka v Grke, hčí Vsevládova, rečena popréj, in privédla je metropolitá Ivana skopca; a vsi ljudjé so dejáli, videvši ga: „evo, náv (duh) je prišel!“ Ta mož nij bíl knjížen, nego uma prostega in prostorèk. V to léto je Prejéslavsko cérkev svetega Mihaela posvétel Efrem, te cérkve metropolit, katero je on sezídal, da je bila velíka, kajti bila je metropolitija popréj v Prejéslavlji, in prístrojil jo je z velíko prístrojo ter ukrásil z vsako krasoto in cerkvenimi posóddami. Ta Efrem je bil tudi skopec, visocega telesa, in vzdignil je mnogo zidánja: dokončavši cérkev svetega Mihaela je zalóžil cérkev na vratih gradnih v imé svetega mučeníka Teodora, in potlej svetega Andreja cérkev od vrat stráni, ter stvóril je kaméno poslópje kopélnó, česar popréj nij bilo v ruskej zemlji. Tudi kamén grad je zalóžil od cerkve svetega mučeníka Teodora, ter ukrásil Prejéslavski grad s cerkvénim in drugačnim zidánjem.

V 1091. léto je bilo známenje v solnei, kakor da bi mu bilo poginiti, in malo ga je bilo ostalo; kakor mésec je bilo, v 2. uro dné, méseca maja 21. dan. — V to léto je Vsévlad zver lovil za Višegradom, a kadar so bili zastavili mréže in kličáni (gonjáči) zavpíli, spade prevelíka zmíja (kača) od nebés, in preplašili so se vsi ljudjé. Ob tem časi je tudi zemlja stókníla, kar so mnogi slišali. To léto se je v Rastovu pokazal vólhev (čarodéj), kateri je skóraj pogíníl.

V 1092. léto je predívno čudo bilo v Platsku. Slišalo se je po noči bobnénje, vzdihováli so po ulicah bési (zlódeji), tekajóč, kakor ljudjé. Ako je kdo prišél iz hramíne, hotédč vídeti, naglo so ga bési skriváj raníli; a s tega so ljudjé umírali ter nijso sméli iziti iz hramov. Poznéje so se začéli po dnevi javljati; a nij bilo vídeti njih samih, nego le njih kónj kopíta, in

takó so ranili ljudi platske in iz te oblasti. Zató so rékali: „návje (duhovi) bijó Plaščáne.“ V te čase je tudi bilo znamenje v nébesi, kakor krog je bil po srédi neba prevelik. (Evo, zopet nekoliko Nestorovega praznovérja!) V to léto je bila suša, in samí so se zažigali gozdje mnogi in blata; tudi mnoga znamenja so bila po nekatera mésta. Rát (vojna) velíka je bila od Plaveev in od povsod. Vzéli so trí gradí (mésta): Pésččen, Prévlaško in Prílok; a mnoga sela so vojevála po obéh stranáh.

V to léto so vojevali Plavci na Léhe z Basíljkom Rastislavičem. V to léto je umrl tudi Rúrik, sin Rastislavelj. V ta léta so mnogi umirali, da so govorili delajóči krste*): „prodali smo krst od Filipovega dné do mesopusta sedem tisóč.“ A to je bilo za gréhe naše, ker so se bili umnožili gréhi naši ter nepravde (krivíce). To je navédel ná-nas Bog, veléč nam, imeti kajánje (kesánje) ter vztégniti se od gréha in od zavisti in od drugih dél zlódejnih.

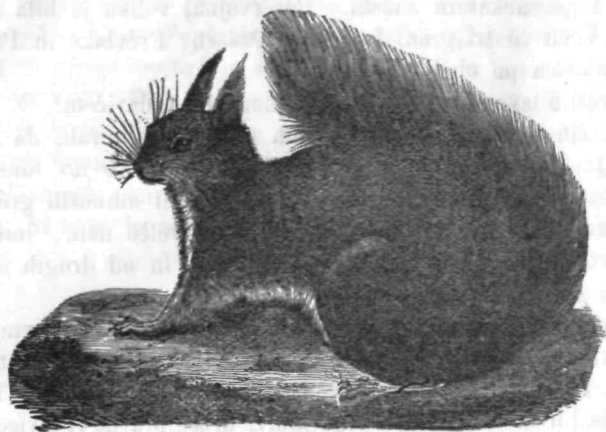
V 1093. léto se je prestavil véliki knez Vsévlad, sin Jaroslávelj, vnuk Vladímerov, méseca apríla v 13. dán, a pogreben je bil 14. dán, strástni (véliki) téden, v četrtek, in položen v grob v vélikej cerkvi svete Sofije. Ta blagovérni knez Vsévlad je bil iz détskih lét bogoljubív, držéč pravdo (pravíco), skrbéč za uboge, čast vzdavajóč vladíkam (škofom) in svečenikom, a zeló je ljubil črnorízce (meníhe) ter jim podájal trebovánje. Bil je tudi sam vzdržáje se od pijanstva in od pohotja. Zató ga je ljubil njega otec in mu rekel: „sin moj! blagor tebi, ker sliším o tebi krotkóst, in radujem se. Tí pokojíš mojo starost. Ako ti podá Bog, príjeti oblast mojega stola po bratih svojih s pravdo, a ne z násíljem, to kadar te Bog odvéde od zítja tega, da léžeš, kamor jaz léžem, k mojemu grobu, ker te ljubim bolj, nego li brate tvoje.“ — Steklo se je to prerokovánje njega otca; kajti kakor mu je govóril, takó je ta po svojih bratih prijél stol otca svojega. Kadar je v Kíjevu knézil, imel je več težáv, negoli sedéč v Prejéslavlji, ker sedéčemu v Kíjevu je bila bridkóst od sinovcev svojih, ki so ga začéli stískati, hotéč vlastí. A on jih je miríl, razdaváje jim vlast. V teh skrbéh so mu vstale tudi bolézni ter prispévála je starost k njim. Tedáj je začel preveč ljubiti zmisel mlajših mož ter stvóril svét ž njimi. A tí so ga jeli voditi in prezírati njega prvo družíno ter nijso ljudém dajali dohajati pravde; a sódci so grabíli in ljudi prodájali, česar ta nij védel v bolézni svojih. Razbolévši se zeló pošlje po sina svojega Vladíméra v Črnígov. Kadar pride Vladímer ter ga vidi vele bolnega, zaplače se. Prísédla sta Vladímer in Rastíslav, sin njega manjši; a príšel mu je čas, da se prestavi tiho in krotko, ter se priloží k otcem svojim, knézívši 15 lét v Kíjevu, a v Prejéslavlji léto a v Črnígovu léto. Vladímer se je plakal z Rastíslavom, bratom svojim, in potem sta v pogreb pripravila njega teló. Zberó se vladíke in igúmeni in črnorízci in svečeníki in boljari in prosti ljudjé, ter vzemši njega teló z obíčnim pétjem položé ga v svétej Sofiji, kakor smo rekli poprej.

(Dalje prih.)

*) Krsta je mrtváška truga.

Prirodepisno - natoroznansko polje.

Veverica.

Martinek gre ne-
cega jesenskega jutra
z očetom v gozd ko-
stanj otépat. Bilo je
prijetno jesensko jutro
in Martinek je veselo
skakal pred očetom na-
prej, ki so dve prazni
vreči nesli čez rami.
— Jedva prideta v
gozd do kostanjev,
smrk! šine po deblu
bližnje smereke lepa,
rujava živalca, ki je
imela velik, métlast

rep; v zeleno, gosto krošnjo dospévši, stisne se v rogovilo med veje, od koder s črnimi očmi oprezno gleda doli na Martinka, kateri še nikoli ni videl tako čudne in urne živalice.

„Ali ste videli, oče, kako čudna živalica je smuknila tu gori po smerekovem deblu tja gori med veje? Le poglédite jo, ondu gori še zdaj sedi in drži, kakor se mi dozdeva, dolg šešarek v sprednjih nogah. Ali jo vidite, kako plaho se ozira na vse strani? Hà, hà, hà, zdaj se liže in umiva kakor kaka máčica! Ná —! ali ste videli, kako naglo je zdaj skočla tjá na óno drugo vejo ter se ondu ziblje, kakor bi se igrala za kratek čas.“

Ko oče bliže stopijo k Martinku, da bi pogledali, kaj je, skoči brza živalica na spodnjo močnejšo vejo, ter se od tukaj takój zavihčí na drugo smerko, ki je stala dobre tri metre od prve. Kakor strela se zaganja zdaj od drevesa do drevesa, in predno more Martinek še kako besedo izpregovoriti, bila je razposajena živalica užé Bog si ga védi kje v kakem gorkem gnezdu.

„To je veverica,“ rekoó oče radovednemu Martinku. „Veveric živí dosti v naših gozdih, posebno v jelovih, ker tu jim tudi po zimi, kadar sneg zapade, ne izmanjka živeža.“

„Ob čem se pa živé veverice,“ vpraša Martinek očeta.

„Veverice se živé ob vsakovrstnih jédercih, posebno ob bórovem, smerkovem in jélovem seménji, rade dolbejo tudi lešnike in orehe, ako jih imajo.“

„Ako bi imel veverico domá v hiši, zmirom bi jej metal orehov in lešnikov, ker se mi tako lepa in prijazna živalica zdi,“ reče Martinek ter pogleda na drevo, ako ne bi zopet kje kake veverice ugledal.

„Mlade veverice,“ rečejo oče, „se tudi hitro prijaznijo s človekom, ter so potem krotke in domače, kakor kaka druga domača žival. Ljudjé jih imajo jako radi, ker so čiste in smešne v svojem ponašanji.“

Martinek: Oče, ali mi ne bi mogli jedne veverice vloviti, da bi jo imel doma v gajbi?

O č e: Poskusil bom, ako boš priden in poslušen. A zdaj le idiva, da kostanj do póludne otepéva, mati bodo prinesli južino, in po južini bo treba kostanj v vreče pobirat. —6.

Lišček.

Ko je ljubi Bog ptičice ustvarjal, dal jim je nogi, da morejo skakati, peroti, da morejo leteti in kljunček, da morejo zobati. In ko so bile užé vse ptičice ustvarjene, zbrale so se okolo njega in Bog je vzel veliko skrinjico z raznoličnimi barvami, ter je vsakej ptičici pobarval njeno pérje. Golob pride na vrsto in dobi višnjelkast vrat in rudečkasti peroti z dvema érnima pasoma povprek; kanarčku je dal Bog lepo rumeno pérje in pastiričico je pobarval s sivo, pepelasto barvo ter jej dal na perotnici po dvakrat bel pas. Vsaka ptičica je dobila lepo pisano pérje, kakoršno jej najbolj pristoji. Samo jedna je ostala, ker se ni hotela drenjati med toľko množino ptic, ter je nekoliko bolj zadej ostala; ta ptičica je bil — lišček. Naposled pride tudi on k svojemu stvarniku, ali Bog ni imel več barv; vse skudelice so bile užé prazne. Ubogi lišček se je britko jokal, ker ni imel tako lepo pisanega pérja, kakor so ga imele druge ptičice. Bogu se je to milo storilo in mu reče: „Utolaži se! v vsakej skudelici je še nekaj barve ostalo, to barvo hočem s čopičem pobrati in tudi tvoje perje pobarvati.“ Bog storí kakor je rekel in pobarval je liščekovo pérje nekoliko rudeče, nekoliko rumeno, nekoliko éрно in tudi nekoliko zeleno, iz vsake skudelice je pobral nekoliko barve in tako je imel lišček med vsemi ptičicami najlepšo, pravo svátovsko obleko. Čelo in grlo dobí rudeče kakor škrlat, teme in tilnik érn in svetál kakor žamet, hrbet rujavkast, trebuh belkast, peroti rumenopasasti in érn rep. To se je liščeku zeló dopadlo in zahvalil se je ljubemu Bogu, da ga je takó lepega ustvaril. —6.

Otročje igre

v pésencah.

(Kraška národná.)

XV.

Otrok sedí očetu na kolénu.

„Oček! dajte meni kónček!“

Kaj bi hôtel kónčku?

„Vrécico bi šival.“

Kaj bi hôtel vrécici?

„Jábolčka bi brál.“

Kaj bi hôtel jábolčkom?

„Kúkeu *) bi jih dál.“

Kaj bi hôtel kúkeu?

„Sálce bi mu vzél.“

Kaj bi hôtel sálcu?

„Vôzek bi namázal.“

Kaj bi hôtel vôzku?

„Kámenj'ce bi vôzil.“

Kaj bi hôtel kámenj'cu?

„Cérkvico bi zídál.“

Kaj bi hôtel cérkvici?

„V cérkvico bi hôdil,

V cérkvici bi môlil.“

*) Kúkec ali prasíček; takó po nekaterih krajih govoré Primórci.

Razne stvari.

Drobtine.

Bog in roditelja.

Roditelja sta dva, ki ju otrok ima,
Bogá le jednega, ki vekomá živi;
Umri ti oca, ali mati, al' oba,
Ne trepetaj, saj Bog je, ki te zábil ni.

—é.

(Drevó), na katerem je bilo 329 različnih plemen sadja cepljenega, imel je župnik Agrikola v Gelnicah v Altenburskem. — Nikjer na vsem svetu ni ga temu drevesu enacega.

Kratkočasnica.

* J a n e z e k v šolo prišedši: „Mati Vas prosijo, da bi mojo sestro danes oprostili, ker ne more v šolo — bolna je!“ — Učitelj: „Takó, bolna je? kakšno bolezen pa imá?“ — J a n e z e k: „Bosa je, — nima črevljev!“

Uganke.

1) Narejen iz prstí, kakor Adam, trpi, kakor Adam, a kadar umré, Bogú ne dá duše, niti kostí zemlji. Kaj je to?

2) Motovilo, vilo, po góri hočilo: ni vodé pilo niti trave paslo, pa je vendar sito domóv pripaslo; kdo je to?

3) Žgè, paprika ni; peče, a ogenj ni; bóde, a igla ni.

4) Lasé imá, a glave nima. Kaj je to?

5) Kdo stoji z glavo na jednej nogi?

6) Bela se rodi, zelena odraste, a rudeča v grob pade.

7) Črno, majheno, imé mu je joj!

8) Kaj je v gorici na jednej nožici?

9) Rudeče jagnje po košari skače; kaj je to?

10) Kdo vse sliši, pa nič ne govori?

11) Kdo v hiši gospoduje, vsaki ga njeguje, a nikogar ne spoštuje?

12) Ima ušesi in zijálo, ter zmiraj zijá, da se mu kaj dá.

13) Druge oblaci, a samo golo okrog hodi; kaj je to?

14) Zijá, pa jezika nima; kdo je to?

(Odgonetke uganek v prihodnjem listu.)

Slovstvene novice.

* Kraljevič Marko u narodnih pjesmah. S tumačem manje poznatih riečih i izraza uredio Ivan Filipović. U Zagrebu. Nakladom Lav. Hartmana. 1880. 12°. 470 str. — To je naslov vrlo zanimivej knjižici, ki jo je dal na svitlo tudi našim slovenskim učiteljem dobro znani in plodoviti pisatelj Ivan Filipović. Ker je knjižica jako zanimiva in tudi v naših národnih pripovedkah živi kraljevič Marko, zatorej jo gorko priporočamo vsem ónim, ki se za národno blagó zanimajo. Knjižica ima podobe kraljeviča Marka in jako lepo obliko.

* Nekajó na črtu za prirodoslovje na srednjem stopnji (3., 4., 5. šolsko leto) ljudske šole. Spisal Luka Lavtar, c. kr. profesor v Mariboru. Izdalo slov. učiteljsko društvo v Ljubljani. Cena 30 kr.

Dne 19. novembra je godovni dan naše presvitle cesarice Elizabete; s tem dnevom se zopet ponuja prijateljem šolske mladine lepa prilika, da širijo knjižico „Cesar Franc Jožef I. med slovensko mladino, posebno mej žensko mladost. Slov. učitelji naj ne opusté te lepe prilóžnosti ter naj iščejo prijateljev, ki jim naročé nekoliko taccih knjižic, ki se dobivajo najceneje naravnost iz Dunaja pod naslovom: Karl Rauch, Buchdruckerei, in Wien, VI. Hornbostelgasse 4. — Cena knjižicam je zeló nizka; 10 iztiskov jih veljá le 1 gl. — Dobiva se knjižica tudi pri bukvarjih Gintinitu in Gerberji v Ljubljani.

Knjižico „Peter rokodelčič“ dobé vsi óni, ki so se na njo naročili, gotovo še ta mesec v roke. Nam je žal, da ne moremo s tiskom naprej, kakor bi radi.

Ker se je uredništvo „Vrtčevo“ preselilo na mestni trg (Rathausplatz) hišno št. 9, prosimo, naj se nam v prihodnje pošiljajo tu sem vsa naročila in rokopisi.

„Uredništvo.“